

הפרשה עם הרב דוויך

נקודות מרכזיות מתוך

צו / שבת הגדול: אין חירות בתנ"ך

סיכום

פסח מכונה על ידי החכמים זמן חרותנו—עת חירותנו. ואולם המילה חרות אינה מופיעה כלל בסיפור יציאת מצרים בתורה הכתובה. התורה מציגה את כל האירוע סביב מטרה אחת: לעבוד את ה'. פרשת צו, החלה השנה בשבת הגדול, מספקת את ההוראות המעשיות לאותה עבודה. יחד, הן מאירות רעיון מהפכני על אודות החירות האמיתית.

"החירות היא היכולת להיות כל מה שאתה, ללא מכשול."

מהי חירות אמיתית

ישעיהו ברלין כתב בספרו Liberty שחירות היא "היכולת להיות כל מה שאתה ללא מכשול". אין זה אותו הדבר כעשיית מה שרוצים. כולנו מכירים את ההבדל בין מה שאנו רוצים עכשיו לבין מה שאנו רוצים ביותר. מי שמוותר על האימון הגופני או שובר את הדיאטה בוחר ברצון הרגעי על חשבון המטרה העמוקה—הביטוי המלא של עצמו.

קארל יונג, בהעצמי הלא-מגולה, מבחין בין העצמי לאגו. העצמי שואף להיות נוכח בעולם במלואו. האגו מונע על ידי יצר ההישרדות—מה שדוקינס מכנה ה"גן האנוכי"—ואינו מתחשב בעצמי השלם. הוא אומר: החלש את האחר לפני שיחלש אותך; קשור עמו ידידות רק כל עוד זה מועיל לך. אורח חיים זה הוא עבודת, שכן האדם כבול לדחפיו. החירות, לעומת זאת, מכירה בכך שהחיים אינם משחק סכום אפס—ושהמטרה אינה הישרדות אלא הוויה.

עבדי ה' ולא עבדי אדם

לשרת בן אדם פירושו לוותר על עצמך האמיתי לטובת האגו של אחר. אין טרגדיה גדולה מזו. לשרת את ה', לעומת זאת, פירושו לשוב אל מקור הווייתך. ככתוב: **גַּר ה' נְשָׁמַת אֲדָם (משלי כ:כז); וַיִּפַּח בְּאָפְיוֹ נְשָׁמַת חַיִּים (בראשית ב:ז).** נשמת האדם היא נשמת האלוהים.

חג החירות ללא מילה לחירות

פסח מובן בכל העולם כחג החירות. ואולם סיפור יציאת מצרים שבתורה אינו כולל מילה לחירות. הקרוב ביותר למושג זה בתורה הכתובה הוא המילה דרור—בהקשר שנת היובל בספר ויקרא—שאונקלוס תרגם לארמית כ"חרות". ואף שם, המילה מופיעה לצד הפסוק: **כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֶבְדִים**—"בני ישראל הם עבדי, כי אני הוא אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כה:נה).

מסר התורה עקבי מתחילתה ועד סופה: יציאת מצרים נועדה למטרה אחת—לעבוד את ה'. בכל פעם שעמד משה לפני פרעה, דבריו היו אלו: **שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֲדֵנִי**—שלח את עמי ויעבדוני.

צו: תורת דרך עבודת ה'

אם מטרת יציאת מצרים הייתה לעבוד את ה', עולה מיד בעיה: אין לנו מושג כיצד לעשות זאת. אין ביכולתנו לעבוד את ה' כרצוננו, שכן כל מה שנדמה לנו הוא תוצר של שכלנו האנושי—וה' שונה בתכלית מן האדם.

זה בדיוק מה שפרשת צו מספקת. בעוד שפרשת ויקרא הציגה את מושג הקורבנות, פרשת צו מורה כיצד לבצעם—תורת כל קרבן: עולה, מנחה, חטאת, אשם ושלמים. ומשמעותי הוא שהמילה "תורה" בתוך התורה עצמה מופיעה רק בהקשר הקורבנות. התורה שבתורה היא תורת עבודת ה'.

לכן עבודת ה' אינה כפייה מבחוץ—היא שיבה אל מה שהאדם הוא ביסודו. זרה. כל שנברא בשכלנו האנושי אינו יכול להגיע אלא לאנושי. רק כאשר ה' אומר "כך תעבדני" יש לנו הזדמנות לחרוג מעצמנו ולהתחבר אליו.

כפי שהבין שפינוזה, ביציאת מצרים שבו ישראל לזכות הטבעית שלהם—היו שייכים לעצמם בלבד—ובחרו למסור אותה לא לאדם אחר אלא לה'. זו הייתה בחירתם, וזה המורשת של העם היהודי.

מאהבת ה' אותנו ומשבועתו לאברהם אבינו, כותב הרמב"ם, שלח ה' את משה—רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים—ללמדנו כיצד לעבדו. זה מה שאנחנו חוגגים בפסח. לא רק יציאת מצרים, אלא כפי שנאמר בהגדה: "ברוך שקירב אותנו לעבודתו".

דברי הרמב"ם לסיום

הרמב"ם, בסיום פרק א' מהלכות עבודה זרה, כותב שהחלופה היחידה לעבוד את ה' כפי שציווה היא עבודה

שאלות לשולחן שבת

1. **חירות לעומת הפקרות:** הרב דוויך מבחין בין מה שאנו רוצים עכשיו לבין מה שאנו רוצים ביותר. היכן בחיך אתה חש את המתח הזה, וכיצד אתה מתמודד עמו?
2. **עצמי לעומת אגו:** יונג מבחין בין העצמי השלם לבין האגו המונע על ידי יצר ההישרדות. באילו אופנים אתה מזהה את משיכת האגו ביחסיך ובהחלטותיך?
3. **עבודה כחירות:** החכמים מכנים את פסח זמן חרותנו דווקא משום שישראל בחרו לעבוד את ה'. האם הרעיון שעבודת ה' היא החירות מהדהד אצלך? כיצד היה נראה לחיות מתוך הבנה זו?

על הרב יוסף דוויך: הרב דוויך כיהן בתפקידי מנהיגות רבנית בארצות הברית ובבריטניה. הוא ראש בית המדרש של האבורה ומחזיק בקתדרת הרב לוי לחכמת ישראל בבית הספר הלונדוני ללימודים יהודיים. למידע נוסף, בקרו באתר משרד הרב דוויך (rabbijosephdweck.com).

צפו בשיעור המלא:

לחצו כאן לצפייה ביוטיוב